

Erilaiset kunnat ja kaupungit maakunnan vahvuutena

26.9.2019 Kainuu

Jaana Halonen
@halonenjaana

26.9.2019

- Kehityksen suunta
- Elinvoima ja hyvinvointi
- Erilaiset kunnat
- Millainen on hyvä kotikunta?
- Brändi/hokuttelevuus
- Kutistuvat kunnat ja kuntastrategiat
- Maakunnan vahvuudet

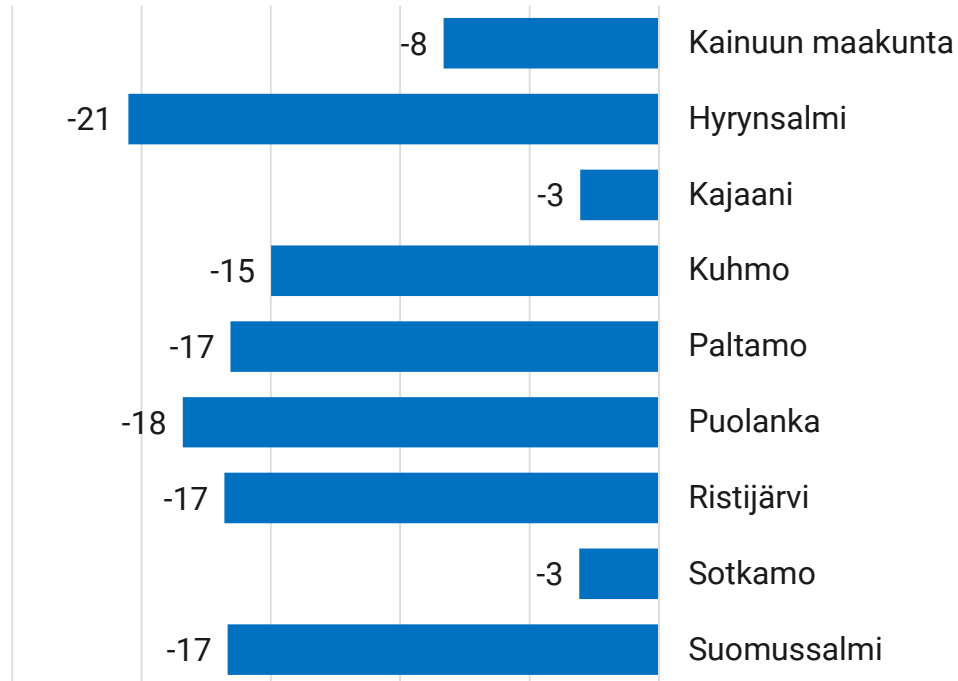

Kehityksen suunta

Väestönkehitys 2008 – 2018

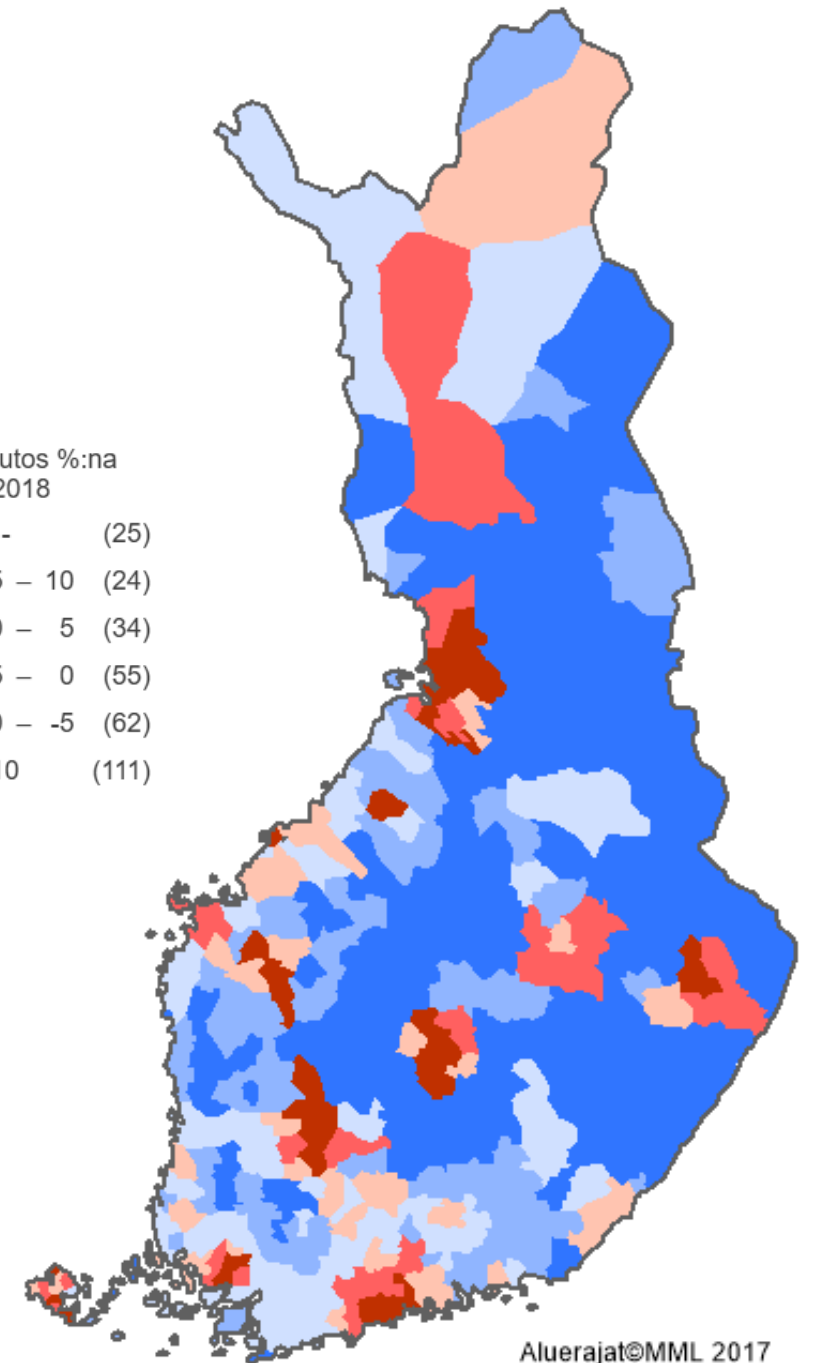
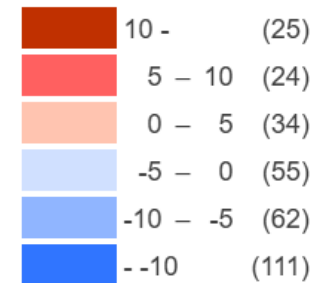
Koko maassa väestö kasvoi 10 vuoden aikajaksolla vajaat **200 000** eli **3,6 %**.

Valtaosa kunnista (**228 kuntaa/73 %**) menetti väestöään.

Lähde: Tilastokeskus

Väestönmuutos %:na
2008-2018

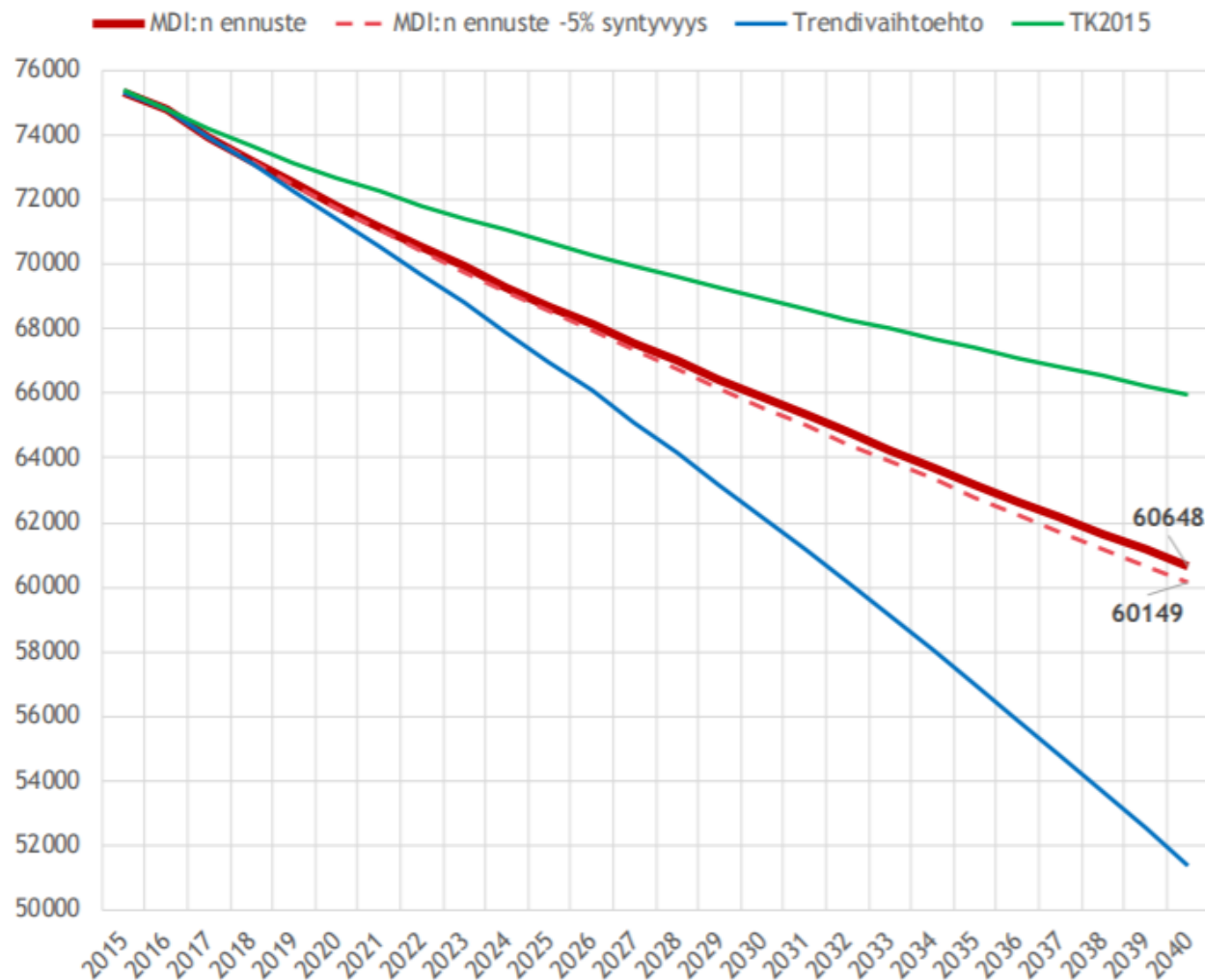
Aluerajat©MML 2017

Kuntaliitto 15.5.2019/Jaana Halonen

Väestöennuste 2040, MDI

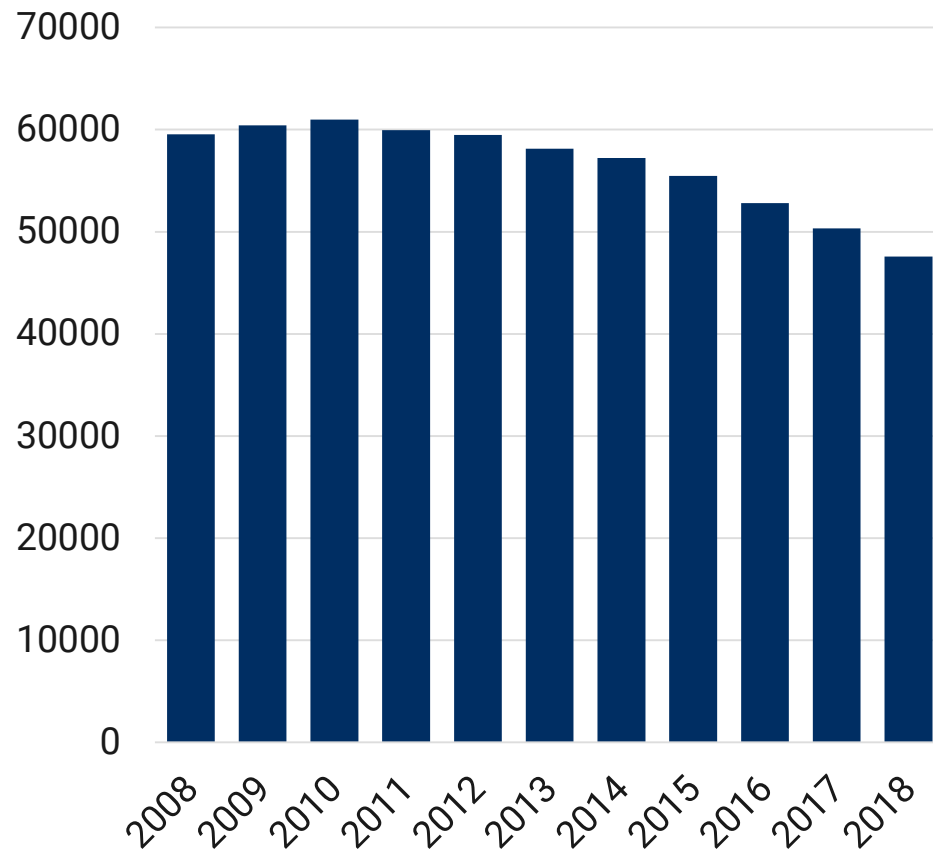
Kainuun ennuste

- MDI:n ennusteen mukaan Kainuun väestö vähenee vuosien 2017-2040 aikana:
-13 311 asukkaalla
-18,0 prosentilla
- Ennusteen perusteella Kainuun maakunnassa asuu yhteensä **60 648** asukasta vuonna 2040.
- Trendivaihtoehdossa Kainuun väkiluku vähenee 30,5 prosentilla.
- Kainuun väestö vähenee **499 henkilöä** enemmän matalamman syntyvyyden skenaariossa verrattuna perusvaihtoehtoon. Suhteellinen kasvu jää **0,7 prosenttia** heikommaksi.

Suomeen synty ennätysvähän lapsia vuonna 2018

46 600 lasta

4

kuntaa, joissa yksi tai ei yhtään syntynyttä

13

kuntaa, joissa alle 5 syntynyttä

109

kuntaa, joissa alle 25 syntynyttä

86

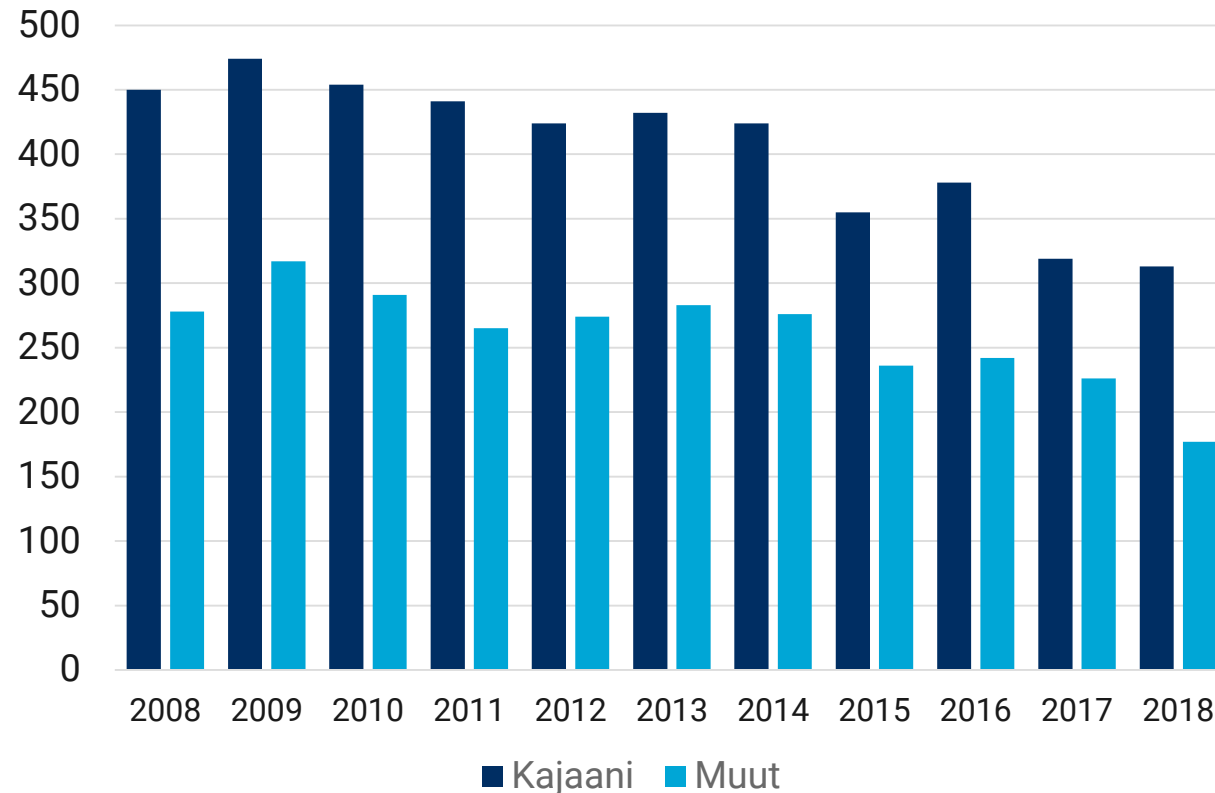
kuntaa, joissa vähintään 100 syntynyttä vuonna 2018

Lähde: Tilastokeskus

Vuonna 2018 Kainuussa syntyi 490 lasta

1% kaikista Suomessa syntyneistä
2/3 Kainuussa syntyneistä Kajaanissa

Tulevaisuudessa
väestönkasvua ei ole
näköpiirissä
syntyvyyden kautta.

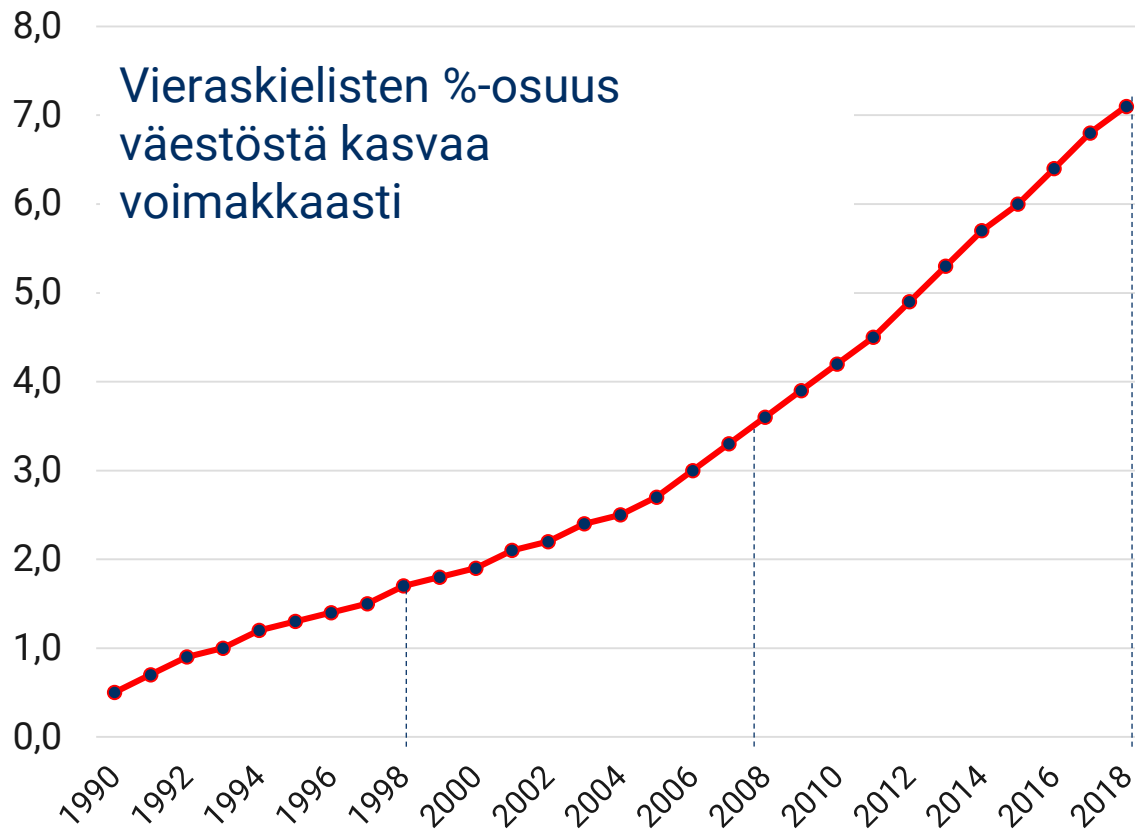
Syntyneet kunnittain 2008 ja 2018

Hyrynsalmi	15	10
Kuhmo	61	36
Paltamo	34	12
Puolanka	19	8
Ristijärvi	11	6
Sotkamo	91	69
Suomussalmi	47	36

Vieraskielisten osuus väestöstä

Vuonna 2018 lähes **400 000** vieraskielistä,
2008 noin **200 000**, 1998 vajaa **100 000**

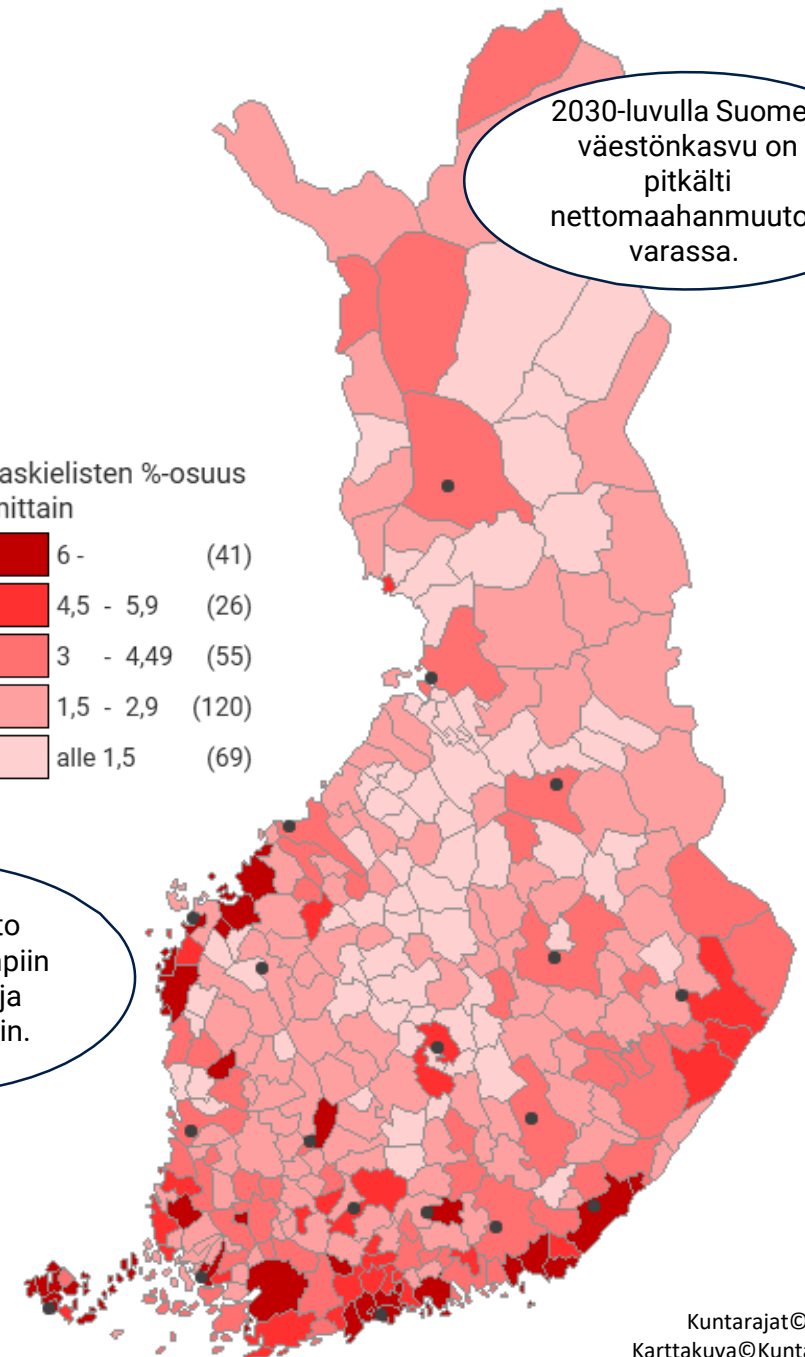
Lähde: Tilastokeskus

Vieraskielisten %-osuus kunnittain

6 -	(41)
4,5 - 5,9	(26)
3 - 4,49	(55)
1,5 - 2,9	(120)
alle 1,5	(69)

Maahanmuutto keskittyy suurimpiin kaupunkeihin ja kasvukeskuksiin.

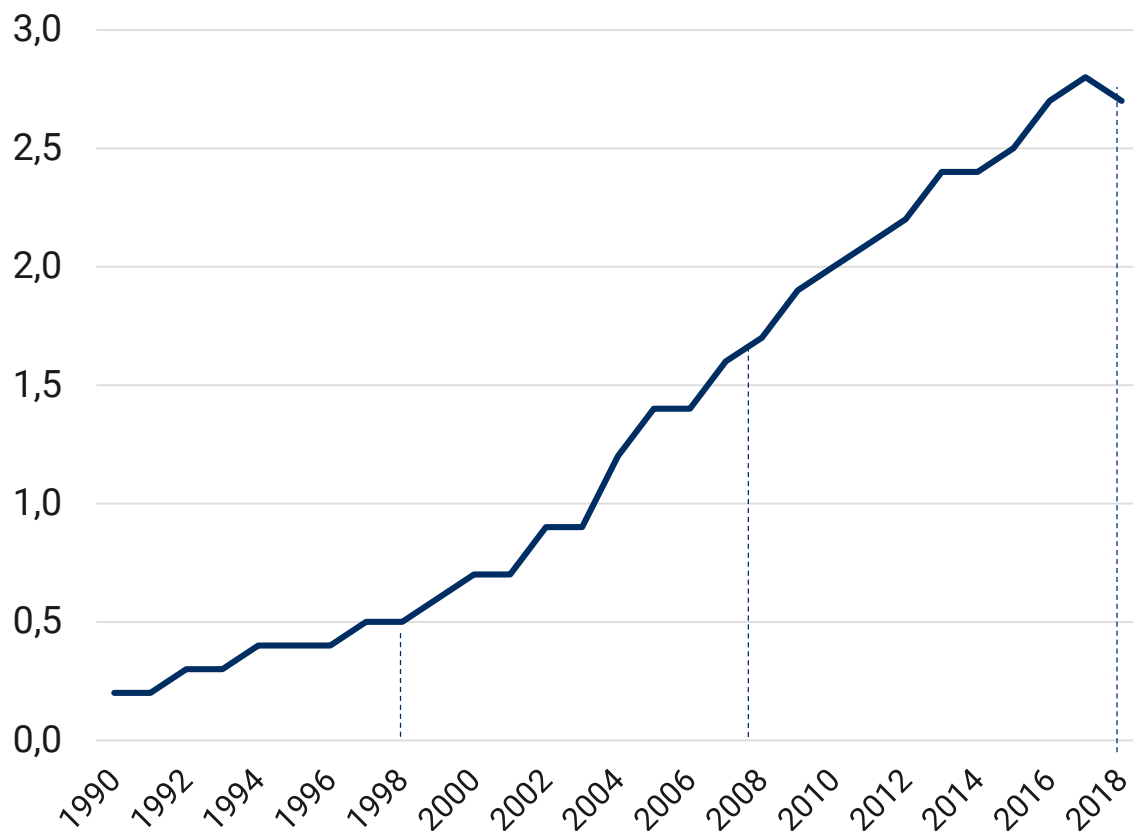
2030-luvulla Suomen väestönkasvu on pitkälti nettomaahanmuuton varassa.

Vieraskielisten osuus väestöstä Kainuussa

Vuonna 2018 **2 000** vieraskielistä,
2008 noin **1 400**, 1998 noin **400**

2030-luvulla Kainuun väestönkasvu tulee olemaan pitkälti nettomaahanmuuton varassa.

Pienelle kunnalle maahanmuutto voi olla mahdollisuus vahvistaa väestöpohjaa ja elinvoimaa.

Suomussalmi: "Monikulttuurisuus on kuntamme rikkaus"

Vieraskieliset kunnittain 2008 ja 2018

	2008	2018
Hyrynsalmi	28	32
Kajaani	846	1257
Kuhmo	156	174
Paltamo	34	36
Puolanka	26	45
Ristijärvi	11	11
Sotkamo	144	276
Suomussalmi	124	171

Väestön keski-ikä kunnittain v. 2018

TOP 5 koko maassa

Alhaisimmat:		Korkeimmat:	
Liminka	31,9	Sottunga	57,4
Tyrnävä	34,1	Kuhmoinen	55,7
Luoto	34,1	Luhanka	55,6
Lumijoki	36,8	Puumala	55,3
Kempele	37,5	Sysmä	54,9

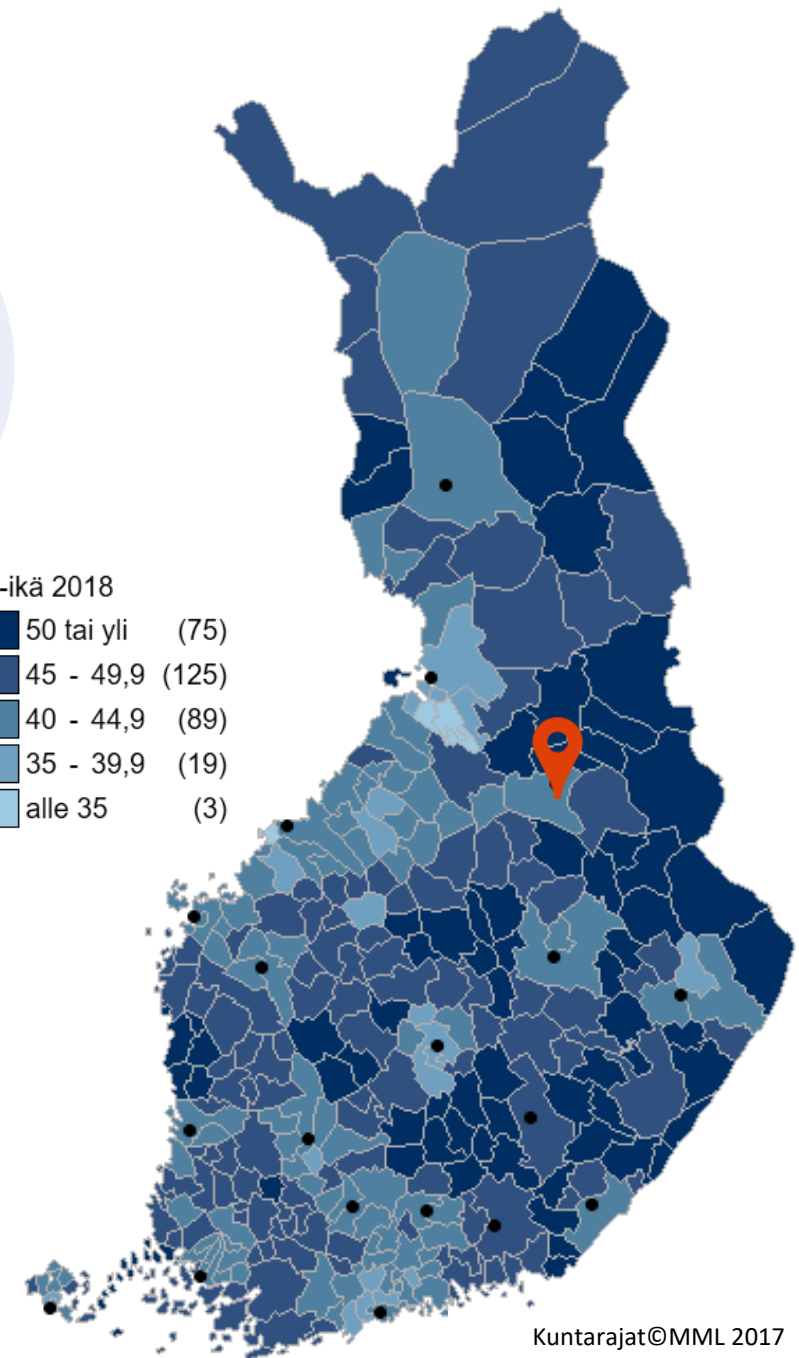
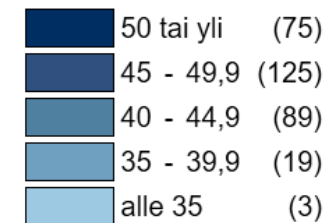
Suomi 42,9

Kainuu 46,8

	2008	2018
Koko maa	41,1	42,9
Kainuun mk	43,8	46,8
Hyrnsalmi	48,3	54,6
Kajaani	41,1	43,2
Kuhmo	46,6	51,7
Paltamo	45,1	50,2
Puolanka	48,1	54,0
Ristijärvi	50,7	53,5
Sotkamo	43,4	45,9
Suomussalmi	47,5	52,5

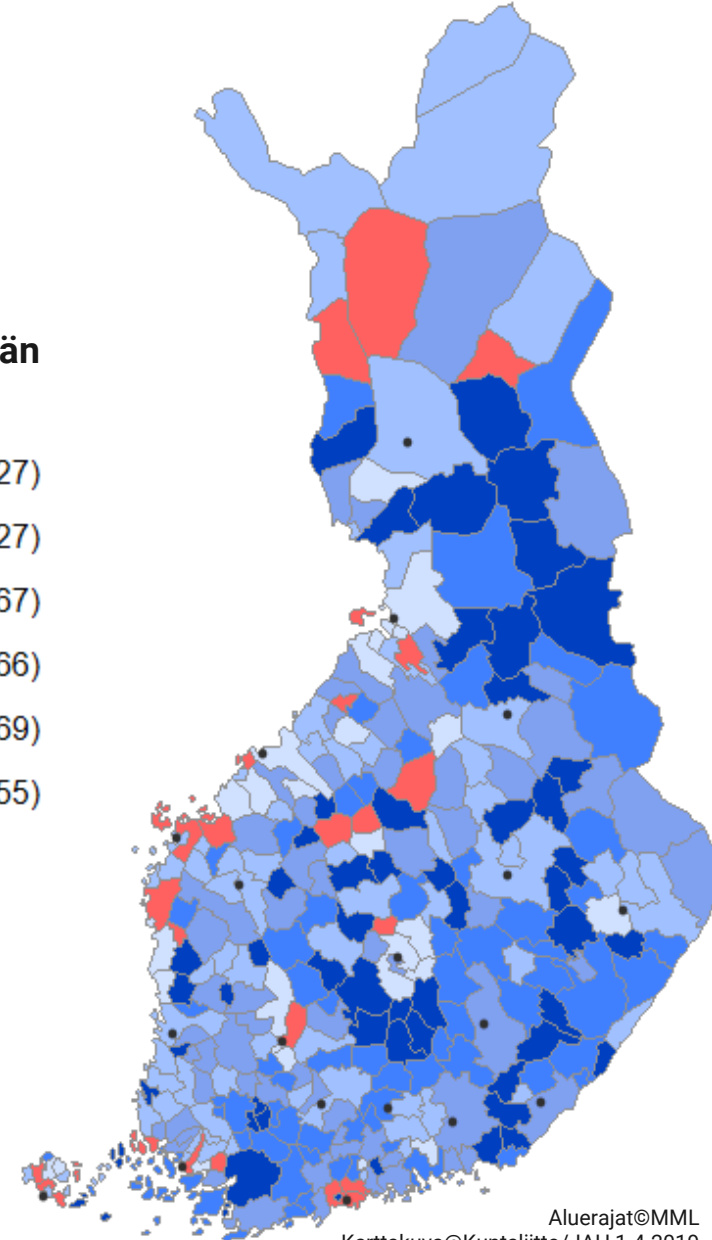
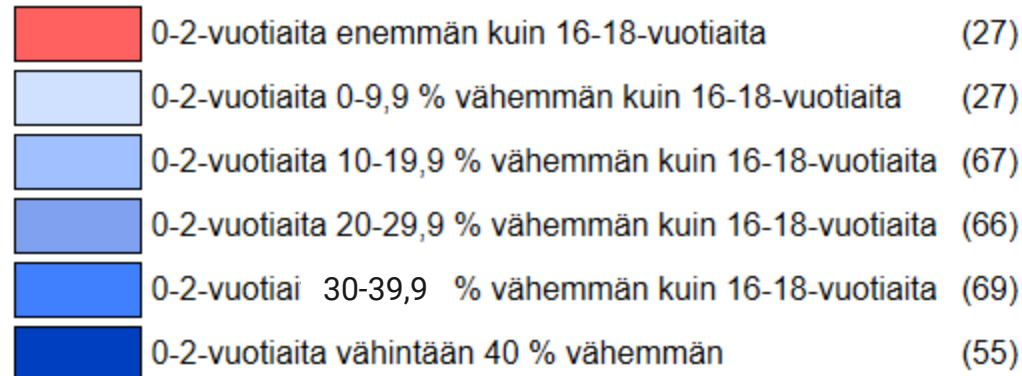
Lähde: Tilastokeskus

Keski-ikä 2018

0-2 –vuotiaiden osuudet suhteessa lukioikäisiin kunnittain

0-2-vuotiaiden määrä suhteessa 16-18-vuotiaiden määrään kunnittain, %:na

Aluerajat©MML
Karttakuva@Kuntaliitto/JAH 1.4.2019

Elinvoima ja hyvinvointi

*”Yksinkertaistettuna kunta on **elinvoimainen**, kun se pystyy tuottamaan asukkailleen paikkakunnalla elämiseen tarvittavat palvelut. Elinvoimaisuus on siis käsitteellinen tavoite, tila, johon kunta voi pyrkiä panostamalla monenlaisiin asioihin, esimerkiksi talouteen, elinkeinoelämään, koulutukseen, terveydenhuoltoon tai harrastusmahdollisuuksiin.” (Kotus)*

*”**Hyvinvointi** on ihmisen fyysistä, psyykkistä, sosiaalista, emotionaalista ja hengellistä hyvää oloa, joka on ihmisen itsensä, hänelle läheisten ihmisten sekä yhteiskuntapolitiikan, palvelujärjestelmän toiminnan ja lähiympäristön tulosta. Hyvinvoinnin kokemus koostuu jokaisen itselleen tärkeiksi kokemista asioista. Hyvinvointi merkitsee erilaisia asioita ihmisille elämänkaaren eri vaiheissa.” (Perttilä ym. 2010)*

Tietotuotteet

” Parhaiten elinvoima kehitty monissa kehyskunnissa.

” Ne eivät tulisi toimeen ilman lähellä olevan kaupungin työpaikkoja. Isot kaupungit tulevatkin elinvoimassa seuraavina.

Kunnan elinvoimaindikaattori

elinvoimaindikaattori mittaa kunnan elinvoiman muutosta uusimman tilastotiedon pohjalta päivittyen

- Indikaattori kuvaa kunnan aseman muutosta suhteessa vertailuryhmään tai koko maahan.
- Se mahdollistaa kuntien ja alueiden kehityksen vertailemisen omiin viiteryhmiin.
- Indikaattorin ulottuvuuksien avulla näkee eri tekijöiden parantavan tai heikentävän myötävaikutuksen elinvoimaan.
- Elinvoimaindikaattorin seuraaminen muodostaa lähtökohdan elinvoiman johtamiselle.
- **Lue lisää:**

<https://www.kuntaliitto.fi/kuntaliitto/tilastot-julkaisut/elinvoimaindikaattori>

Hanne Lindqvist
Erityisasiantuntija
+358 9 7712058
etunimi.sukunimi@kuntaliitto.fi

Kauko Aronen
Kaupunkitutkimuspäällikkö
+358 505570578
etunimi.sukunimi@kuntaliitto.fi

PALVELUN SISÄLTÖ

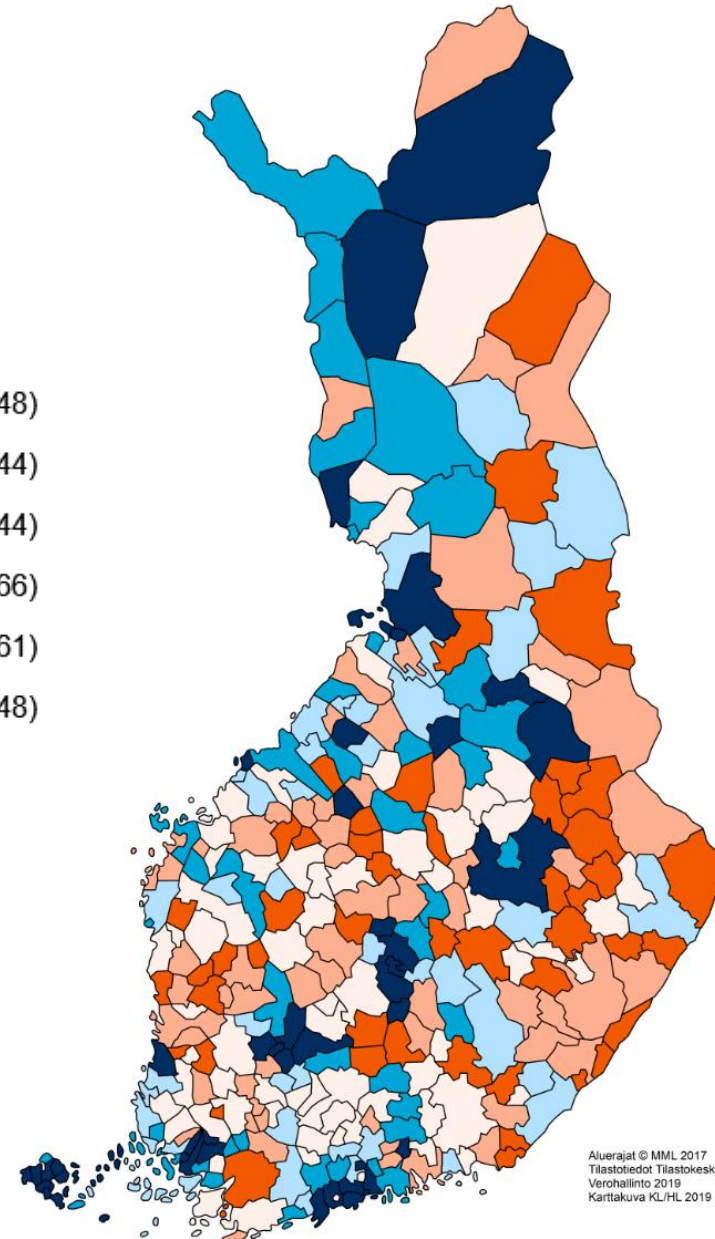
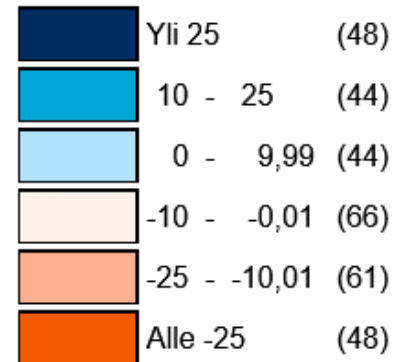
1. Indikaattori on yhdistetty muuttuja kunnan elinvoiman kannalta keskeisistä ulottuvuuksista:
2. Väestömuutos, työpaikkamuutos, verotulojen muutos, taloudellisen huoltosuhteen muutos ja koulutustason muutos
3. Karttatulostus
4. Lisäksi yksittäistä muuttujista on mahdollista tulostaa aikasarjakuvaajia.

Elinvoiman muutos kunnittain 2016-2017*

(* uusimmat saatavilla olevat tilastotiedot, päivitty)

Väestö
Työpaikat
Taloudellinen huoltosuhde
Koulutus
Verotulot

Elinvoimaindikaattori

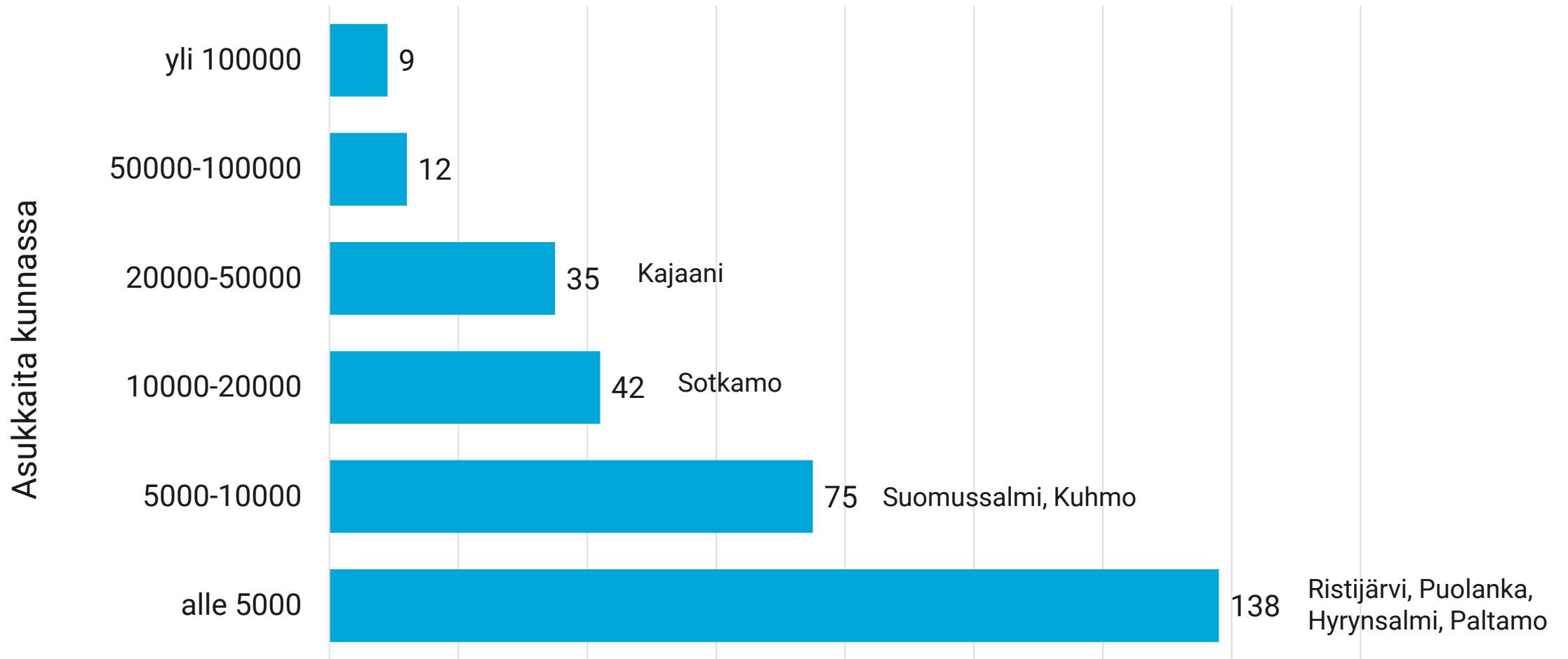

Erilaiset kunnat

Suomessa on 311 erilaista kuntaa

Suomen suurimman kunnan, Inarin sisään mahtuisi 2 889 Kauniaista

Suomen suurin kunta on Inari ja pienin on Kauniainen.

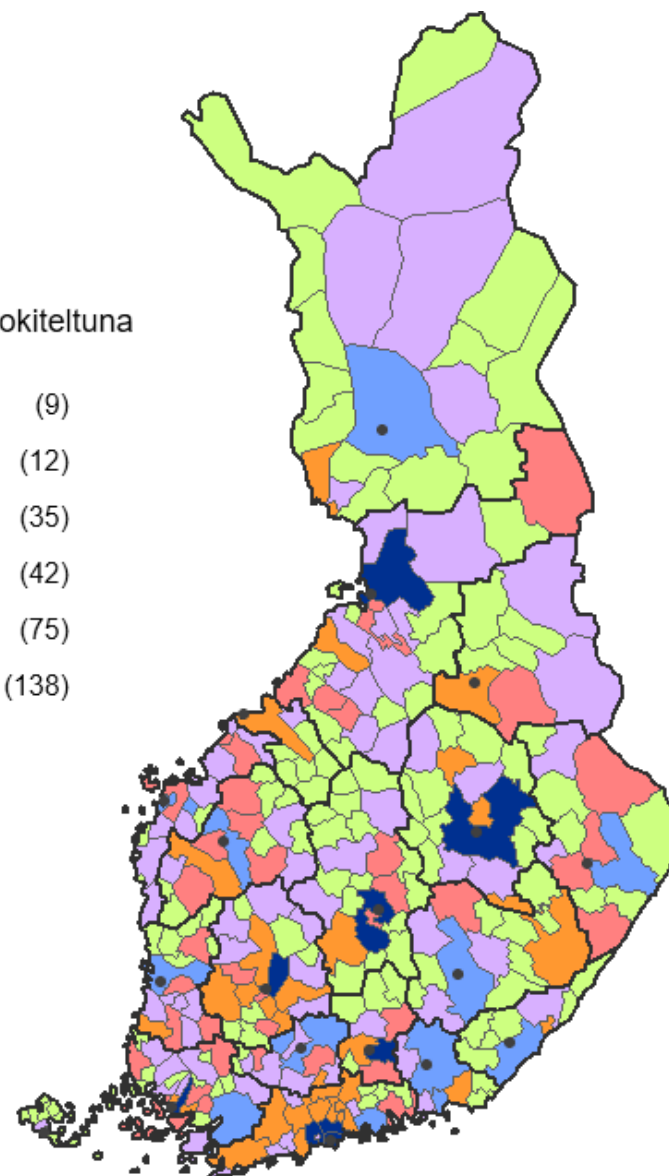
Inari
17 334 km²

Kauniainen
6 km²

Kunnat koon mukaan luokiteltuna
(väkiluku 2018)

	100 000 -	(9)
	50 000 - 99 999	(12)
	20 000 - 49 999	(35)
	10 000 - 19 999	(42)
	5 000 - 9 999	(75)
	alle 5 000	(138)

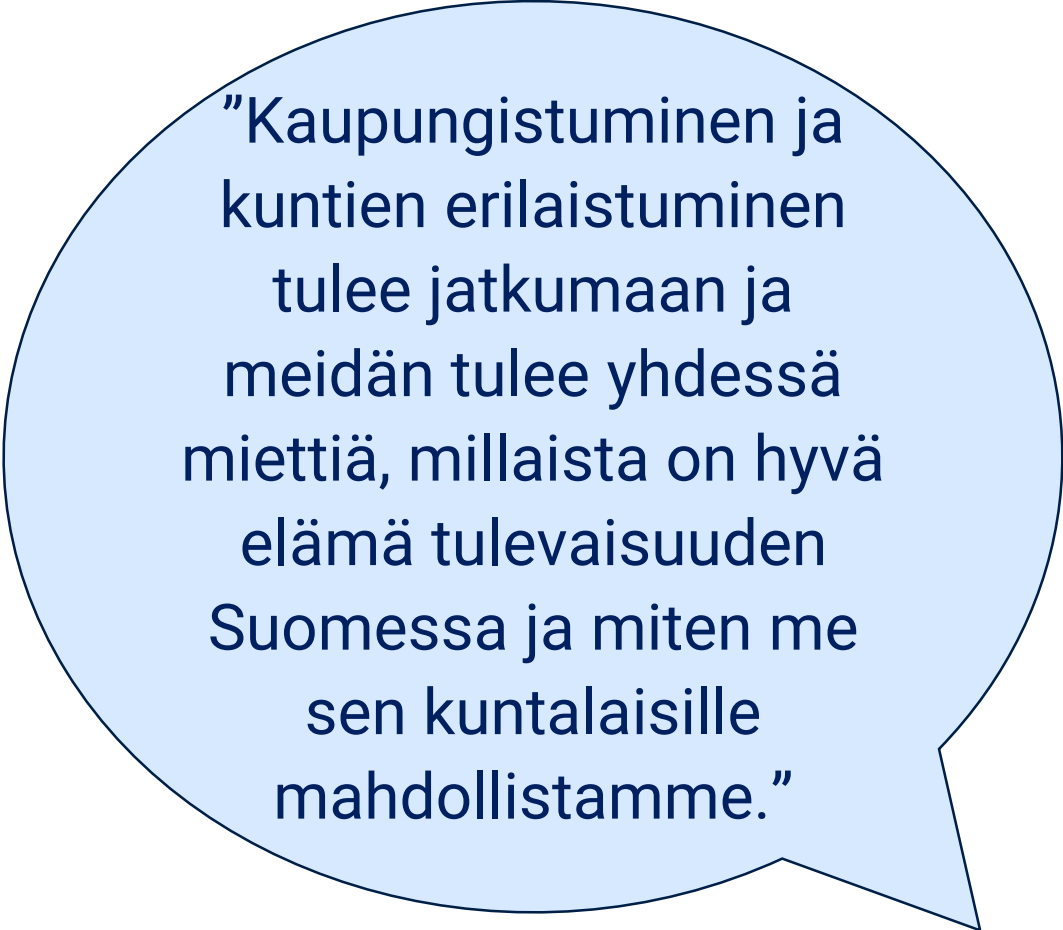

Esimerkkejä kuntien erilaisuudesta

	Koko maa			Kainuu	
	Pienin	Suurin		Pienin	Suurin
Väkiluku	707	648 042		1 288	36 973
Pinta-ala, km2	6	17 333		898	5 858
Asukastiheys, asukkaita/maa- km2	0,2	3 025		1,1	20,2
Väestöllinen huoltosuhde	45,6	106,1		62,6	92,1
Vieraskielisten osuus, %	0,3	18,9		0,9	3,4
Korkea-asteen suorittaneiden osuus, %	11,1	57,6		16,2	29,4
Tuloveroprosentti	16.50	22.50		20.5	22.00
Verotulot, €/asukas	1 928	6 358		2 329	3 187
Äänestys-% eduskuntavaaleissa	?	86,1		55,4	64,6

Erilaisille kunnille erilaisia tehtäviä?

”Kaupungistuminen ja kuntien erilaistuminen tulee jatkumaan ja meidän tulee yhdessä miettiä, millaista on hyvä elämä tulevaisuuden Suomessa ja miten me sen kuntalaisille mahdollistamme.”

Erilaistuvat kunnat hakeutuvat yhteistyöhön kaltaistensa kanssa

Kuntatyypiverkostoja:

- C21 (+2)
- Kehyskunnat
- Seutukaupungit
- Maaseutukunnat

Kehyskuntaverkosto – 28 kuntaa 7 suurelta kaupunkiseudulta

Yhteistä edunvalvontaa, kehyskuntien roolin ja merkityksen esiin tuomista
Yhteistyössä keskuskaupungin ja koko kaupunkiseudun kanssa

Oulun kehyskunnat: Ii, Kempele, Liminka, Muhos, Tyrnävä

Kuopion kehyskunnat: Leppävirta, Siilinjärvi

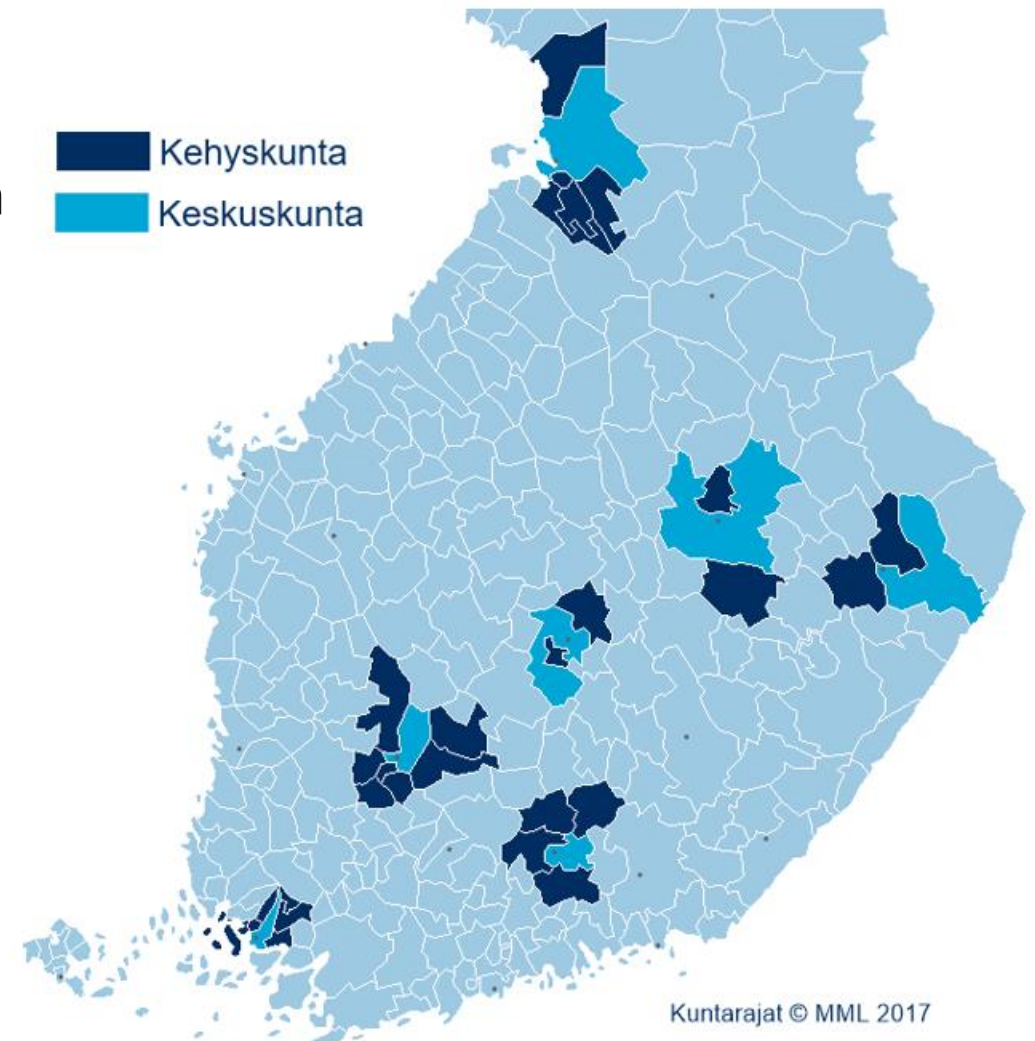
Jyväskylän kehyskunnat: Laukaa, Muurame

Tampereen kehyskunnat: Kangasala, Lempäälä, Nokia, Orivesi, Pirkkala, Vesilahti, Ylöjärvi

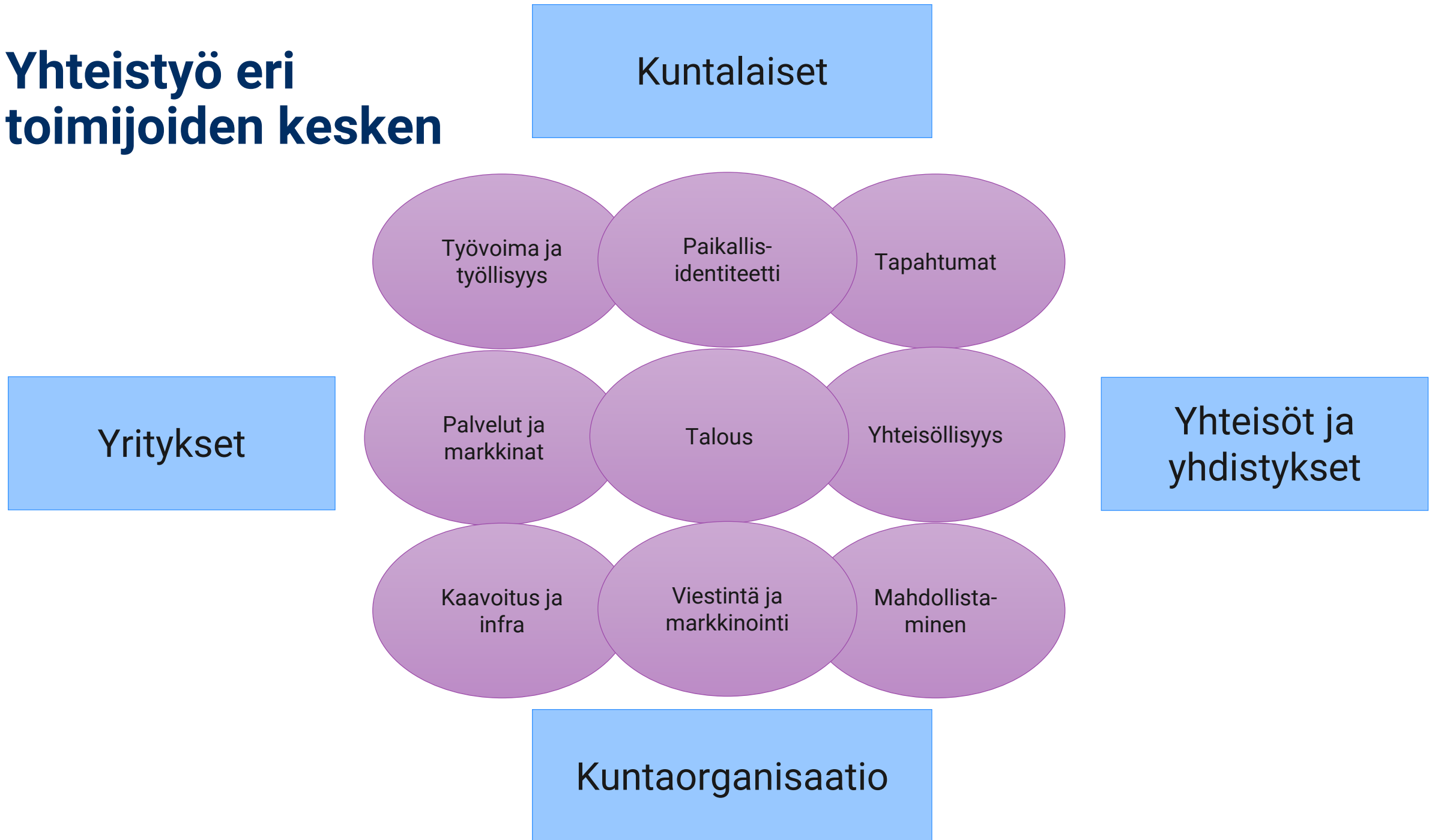
Turun kehyskunnat: Aura, Kaarina, Lieto, Naantali, Raisio, Rusko

Lahden kehyskunnat: Asikkala, Heinola, Hollola, Orimattila

Joensuun kehyskunnat: Liperi ja Kontiolahti

Yhteistyö eri toimijoiden kesken

Millainen on hyvä kotikunta?

- Teemme tiivistä yhteistyötä Pirkanmaan ja Tampereen kaupunkiseudun kanssa
- Toimimme kestävän kehityksen mukaisesti

Talous

llinen ja tasapainoinen talous

toiminnan perustaksi talous- ja
rioita kunnan strategian

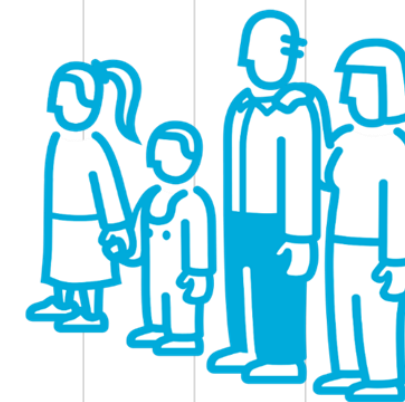
eksi
louden tasapainossa ja
it kohtuullisina, lähellä seudun

rausvelka- ja investointi-
in
e investoinnit oikea-aikaise-

Pirkkalan
valtuustoryhmien

Kuntalaisten näkemykset tärkeimmistä asioista hyvässä kotikunnassa

% vastanneista valinnut kolmen tärkeimmän joukkoon (N-2017= 11 582)

Lähde: Arttu2-loppuraportti - Kuntaliitokset leveämpiä hartioita etsimässä.

26.9.2019

ARTTU2 / Kuntalaistutkimus 2017 / M. Pekola-Sjöblom / kesäkuu 2018

Brändi/ houkuttelevuus

OWI!
i Horten Collection

Tunteeko kukaan Tammela?

”Jos kuntaa ei tunneta, ei se myöskään ole listalla, kun valitaan asumisen, yrittäjyyden tai matkailun kohdetta, tiivistää Tammelan kunnanjohtaja Kalle Larsson imagon merkitystä.”

- *”Kylmä totuus paljastui, kun kysyttiin ulkopaikkakuntalaisten tietämystä Tammelasta. Vastaajista kaksi kolmesta (64 %) ilmoitti, ettei heillä ei ollut mitään mielikuvia. Haastateltujen joukossa luku oli 87%. Tammela sekoitettiin myös esimerkiksi Tammelantoriin.*
- *Tietämättömyys korostui nuorten 18–29-vuotiaiden keskuudessa. Nuoret eivät myöskään kokeneet kuntaa kiinnostavana asuinpaikkana tai yrittämisen paikkakuntana. ”Vaikea kiinnostua, jos ei tunne paikkakuntaa”, kertoi yksi haastatelluista.*

Kehyskunnat ovat maan vetovoimaisimpia

Keltaisella merkityt kunnat ovat sijoittuneet kärkisijoille Timo Aron vetovoimatutkimuksessa ja viimeisimmässä asukastytyväisyyttä mittaavassa EPSI Ratingin tutkimuksessa.

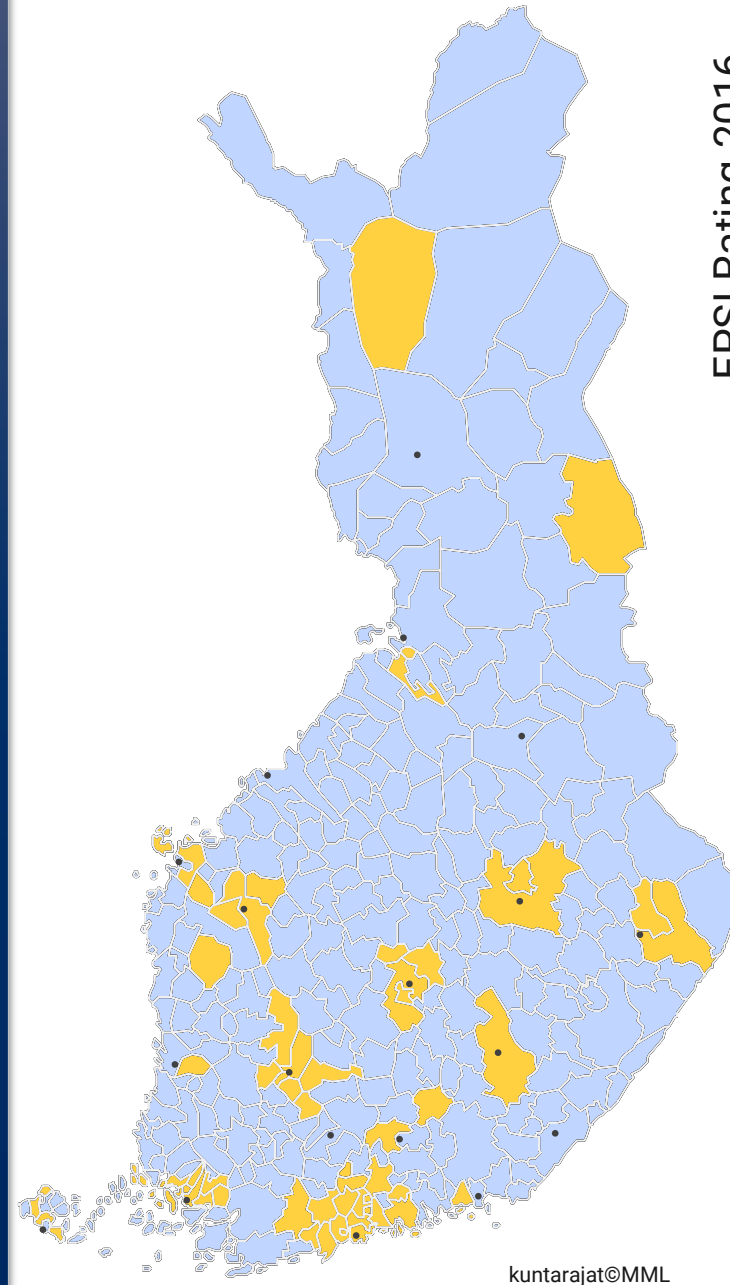
Harmaat pisteet kartalla ovat maakuntakeskuksia.

Jaana Halonen/Kuntaliitto 27.2.2018

26.9.2019

Vetovoimatutkimus / Timo Aro

Sijoitus	Kunta
1	Jomala
2	Kauniainen
3	Lemland
4	Pirkkala
5	Lempäälä
6	Kittilä
7	Sipoo
8	Lieto
9	Tuusula
10	Nokia
11	Ylöjärvi
12	Nurmijärvi
13	Kontiolahti
14	Kaarina
15	Rusko
16	Siuntio
17	Uurainen
18	Kirkkonummi
19	Mäntsälä
20	Espoo
21	Mustasaari
22	Askola
23	Kustavi
24	Seinäjoki
25	Muurame
26	Vihti
27	Geta
28	Liminka
29	Valkeakoski
30	Kempele
31	Järvenpää
32	Ilmajoki
33	Kangasala
34	Vantaa
35	Paimio
36	Masku
37	Laukaa
38	Hammarland

EPSI Rating 2016

Sijoitus	Kunta
1	Pirkkala
2	Kauniainen
3	Naantali
4	Siilinjärvi
5	Kaarina
6	Lapua
7	Lieto
8	Raisio
9	Seinäjoki
10	Hollola
11	Laihia
12	Heinola
13	Kuusamo
14	Lempäälä
15	Kontiolahti
16	Tampere
17	Valkeakoski
18	Sipoo
19	Ulvila
20	Hyvinkää
21	Espoo
22	Paimio
23	Joensuu
24	Kuopio
25	Kerava
26	Helsinki
27	Turku
28	Nokia
29	Järvenpää
30	Riihimäki
31	Laukaa
32	Kauhajoki
33	Ylöjärvi
34	Tuusula
35	Lohja
36	Porvoo
37	Mikkeli
38	Mustasaari

Kutistuvat kunnat ja kuntastrategiat

Väestö keskittyy kohti ydinkaupunkiseutuja koko maassa

Kainuun sisäinen väestönkehitys

Kajaanin kaupungin väkiluku supistuu vuosien 2018-2040 aikana **4 625 asukkaalla (-12,5%)**.

Kajaanin sisemmän työssäkäyntialueen väkiluku laskee vuosien 2018-2040 aikana **2 736 asukkaalla (-18,2%)**.

Kajaanin ulompi työssäkäyntivyöhyke koostuu vain Hyrynsalmesta. Hyrynsalmen väkiluku vähenee vuosien 2018-2040 aikana **682 asukkaalla (-29,8%)**.

Muun Kainuun väkiluku laskee **-5 046 asukkaalla (-26,9%)**.

Kainuun sisäinen väestönkehitys (%) 2018-2040:

Kajaanin sisempi työssäkäyntialue:

- Paltamo
- Ristijärvi
- Sotkamo

Kajaanin ulompi työssäkäyntialue:

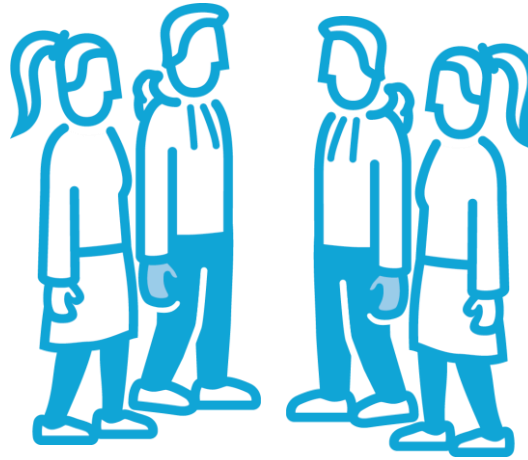
- Hyrynsalmi

Onko kasvu välttämätöntä?

Hyvä elämä on
asennekysymys.

Hyvä elämä on hyviä
suhteita toisiin ihmisiin.
Puolisoon, perheeseen,
ystävään tai yhteisöön.

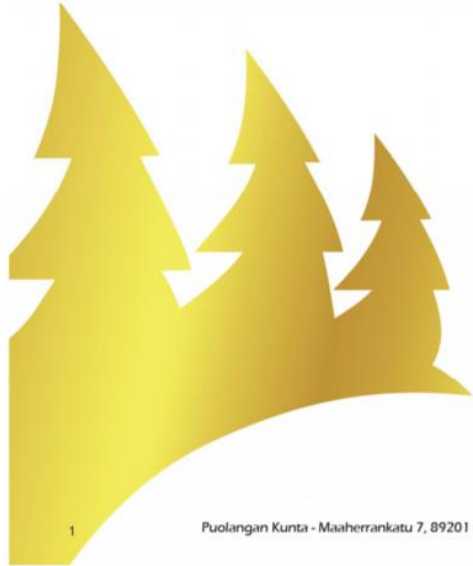
Hyvä elämä on
nykyhetkessä
elämistä.

Raha ja omaisuus on
yliarvostettu sivuseikka.
Hyvään elämään riittää,
että tulee toimeen.

Hyvä elämä ei
ole helppoa,

Millaisia painotuksia alueen kuntien strategioissa?

Miten Kainuun kunnat erottautuvat?

1

Puolangan Kunta - Maaherrankatu 7, 89201 PUOL

Maakunnan vahvuudet – mikä on parasta Kainuussa?

Jaana Halonen

+358 50 452 7035

Jaana.halonen@kuntaliitto.fi

@halonenjaana

 Kuntaliitto
Kommunförbundet

Onnistuva Suomi tehdään lähellä

kuntaliitto.fi

PL 200, 00101 Helsinki
Kuntatalo, Toinen linja 14
00530 Helsinki

